

PLANTEFOKUS

PLANTEAVL VEST

Kontakt: Henriette Lemvig
henriette@effektivtlandbrug.dk
40 21 97 57

PLANTEAVL ØST

Kontakt: Jørgen P. Jensen
jppjensen@effektivtlandbrug.dk
21 15 91 21

Økologisk vinterraps: Tidlig såning og kløvergræs som forfrugt giver gode udbytter

Økologisk vinterraps kan med enkelte anbefalinger blive en succes. Markvandring på Stenalt Gods viste fine afgrøder.

AF HENRIETTE LEMVIG

Anbefalingerne var klare, da planteavlser Poul Christensen fra Økologirådgivning Danmark gennemgik mulighederne for succes med økologisk vinterraps på sidste uges markvandring hos Stenalt Gods på Djursland.

Stenalt Gods har lagt jorde til et forskningsprojekt, der undersøger dyrkningsikkerhed og strategier i økologisk raps og sidste uge altså også muligheden for små 40 interesserede økologiske landmænd.

Vinterrapsen skal sås tidligt. Hellere den 10. august end den 20. august. Der skal laves kontrakter for salg på forhånd og kløvergræs er den bedste forfrugt, lød opsummeringen fra Poul Christensen.

Taler vi priser, kan vi helt konkret i år sige, at prisen for rapsen er endt i 7,2 kroner med kontrakt og 6,5 kroner uden, så det er nemme penge tjent, ved at gøre sig den ulejlighed, understreger Poul Christensen.

Derudover påpeger han vigtigheden af, at foregående afgrøde er høstet før 5. august, så der kan nås rettidig såning af vinterrapsen.

Tidlig såning øger konkurrenceevnen

Ifølge Poul Christensen er det vigtigt at få sået rettidigt, hvilket ifølge de officielle anbefalinger lyder mellem 10. og 20. august.

Jeg vil dog gerne, hvis vi kan udvide spændet lidt, så vi siger allerede fra 5. august, lyder det fra planteavlser Poul Christensen, der henviser til svenske forsøg, der har påvist nedgang i høst-udbyttet med 36 kilo for hver dag, man får sået for sent.

De 36 kilo lyder måske ikke af så meget, men med en afregningspris til 7,2 kroner giver det 260 kroner pr. dag pr. hektar. Det vil sige, at en uges senere såning på en mark på 10 hektar betyder et tab på 18.200 kroner. Det er da letjente penge, for rettidig såning, så det kan altså sommetider bedre betale sig at stoppe mejetærskeren et par dage og så i stedet, hvis jorden er tjenlig til det, understreger han.

Det kan sommetider bedre betale sig at stoppe mejetærskeren et par dage og så i stedet, hvis jorden er tjenlig til det, understreger han.

Pløjning efterfulgt af pakning vil ofte være den foretrukne start på etableringen. Herefter såning i fugtig jord. Optimalt i to centimeters dybde og ikke dybere end fire centimeter, understreger rådgiveren.

Han anbefaler til linjesorterne med

en rækkeafstand på 12,5 centimeter mellem 50 og 80 planter pr. kvadratmeter. For hybridsorter lidt mindre. Mellem 40 og 60 planter pr. kvadratmeter.

Det optimale plantetal i foråret er 50 planter pr. kvadratmeter. Er der mindre end 30 levedygtige planter pr. kvadratmeter, bør det overvejes at pløje marken om.

Sæt 10. april som skæringsdato og vurder på det tidspunkt, om vinterrapsen skal vokse videre til modenhed eller fungere som efterafgrøde, der pløjes ned, så der i stedet kan etableres vårsæd rettidigt.

Og husk så lige at få afklaret med grovvarefirmaet, at man ønsker at komme ud af kontrakten pga. udvintring af afgrøden, understreger Poul Christensen.

Kløvergræs sørger for kvælstof

Poul Christensen anbefaler som udgangspunkt kløvergræs som forfrugt.

Kløvergræs er en god forfrugt til vinterraps, der blandt andet gør, at der ikke er behov for yderligere næringsstoffertilførsel i efteråret. Det vil sige, at den værdifulde husdyrgødning kan benyttes andetsteds, for eksempel i brødhveden.

Poul Christensen anbefaler især kløvergræs som forfrugt til linjesorter. Ved korn som forfrugt benyttes hybridsorter.

Men kun hvis der tilføres gødning, understreger Poul Christensen og uddyber.

Korn som forfrugt giver mere ukrudt, så det er vigtigt, at vinterrapsen kommer godt fra land, så den er konkurrencedygtig.

Man bør ifølge planteavlser Poul Christensen undgå græsfrø som forfrugt til vinterraps, da græstørven vil have behov for kvælstof til omsætning af græsrødderne, og der vil derfor ikke være kvælstof til rådighed for rapsens vækst i efteråret.

Undgå sædskiftesygdomme

Ligeledes understreges det, at der skal gå fire år mellem hultængede forfrugter og vinterraps af hensyn til udbredelsen af sædskiftesygdommene kålbok og knoldbægersvamp, ligesom eksempelvis gul sennep, karse, kål, vinterraps eller andre korsblomstrede arter kræver fem frie år. Ærtehelmsæd kan være forfrugt, hvis der foretages grundig pløjning inden etablering.

Med hensyn til sortvalg, er der

Det er vigtigt, at rapsen kommer godt fra land ved såning og får udkonkurreret ukrudtet. Så derfor hellere et par dage for tidligt end for sent, lyder rådet fra økologikonsulenterne.

Økologikonsulent Poul Christensen fra Økologirådgivningen Danmark anbefaler kløvergræs som forfrugt til vinterraps.

Fotos: Henriette Lemvig

Den bedste forebyggelse er at sikre stærke planter ved tidlig såning i et velforberedt såbed, god næringsstofforsyning og det rette plantetal. Kraftige planter er mere modstandsdygtige mod skadedyrangreb, siger Poul Christensen og visualiserer, at rapsplanten skal være blyantstyk inden vinter.

Afgrøden skal have magten

Det handler simpelthen om, at afgrøden skal have magten. Og det får den blandt andet ved korrekt gødsning. Er der ikke gødning nok på bedriften til at dække rapsen behov, bør man dyrke en anden afgrøde, fastslår planteavlser Poul Christensen.

Vi anbefaler som udgangspunkt, at der tilføres 80-100 kilo kvælstof pr. hektar i foråret, hvis man har haft kløvergræs som forfrugt. Har det derimod været korn, er behovet større. Der skal vi helt op på 120-140 kilo kvælstof pr. hektar. Svovlbehovet er 35 kg pr. hektar. Fosfor- og kaliumbehovet er 25 kilo fosfor og 100 kilo kalium pr. hektar.

Vinterrapsen høstes i perioden 15. juli til 1. august. Skårlægning anbefales, hvis afgrøden er tynd, opretstående og uens modnet. Skårlægning foretages, når afgrøden er gullig, en tredjedel frø endnu grønlig, en tredjedel frø rødlig og en tredjedel frø brunlige eller sorte. Afgrøden er fuldmoden efter 12-14 dage.

Direkte tærskning kan ske, hvis afgrøden er kraftig, gået i leje, er fri for ukrudt og hvis der er sidekniv på mejetærskeren, siger Poul Christensen.

Efter høst er det vigtigt at stubben ligger urørt hen i 5-7 uger efter høst. Laves der dyb jordbehandling umiddelbart efter høst vil spildfrø fra rapsen blive et ukrudtsproblem en de kommende afgrøder.

henriette@effektivtlandbrug.dk
telefon 40 21 97 57

ingen klar anbefaling. Poul Christensen understreger dog, at linjesorten Butterfly kan etableres tidligere og er billigere i udsæd end hybridsorterne.

Modsat er hybridsorter som Exclaim og Exception kraftigere i vækst og kan etableres med en lavere udsædsmængde. De vokser hurtigere til i den tidlige vækstperiode og har derfor stor succes i konkurrencen med ukrudtet. Dog er der risiko for, at hybridsorterne bliver for kraftige med kløver som forfrugt.

Vi har erfaret, at linjesorterne kan tåle at blive sået tidligt. Det kan hybridsorterne ikke med kløvergræs som forfrugt. De strækker sig for meget i efteråret.

Men det er en balancegang. For vi vil jo gerne, at vinterrapsen bliver kraftig hurtigt, så den er veletableret og har en god konkurrenceevne over for ukrudt.

Det er vigtigt i forhold til ukrudt at være opmærksom på, om der normalt er stor forekomst af fuglegræs, kamille, hyrdetaske, agersennep, gul okseøj og amsinckia i marken. De kan udkonkurrere raps, hvis de får for gode betingelser.

Vi har set eksempler på marker med virkelig mange agerkål. De skader marken så meget i efteråret, at rapsen

strækker sig og får hjerteskuddet op og blottet for frosten. Det ødelægger hele marker, siger Poul Christensen, der anbefaler effektiv pløjning inden etablering og radrensning to til tre gange i løbet af sæsonen.

Tre radrensninger i kampen mod ukrudtet

En effektiv pløjning inden etablering kan reducere ukrudtsproblemer og vækst af spildkorn af vintersæd, og radrenser man derefter to til tre gange i løbet af væksten, er man godt hjulpet.

Poul Christensen anbefaler første radrensning, når vinterrapsen er spiret frem og inden ukrudtet er vokset så meget, at rækkerne ikke kan ses. Anden radrensning foretages i slut september, start oktober, når rapsen er vokset så meget, at der kan skubbes jord ind i rækken under bladene. En tredje radrensning kan ske i foråret. Der køres relativt hurtigt og med en indstilling af radrenseren, så der skubbes jord ind i rækkerne.

Rapsjordlopper er den værste skadevolder i vinterraps og gør dobbeltskade forstået på den måde, at den voksne rapsjordloppe hæmmer vækst i efteråret, mens larver kan ødelægge stængler og bladstilke i forårsmånederne.